GEORGE JOSEPH VELLA (1884-1962)

Ta' IVO MUSCAT AZZOPARDI

M'ilux, jiġifieri fl-4 ta' Lulju, 1962, miet f'tas-Sliema s-Sur George J. Vella.

Ftit huma dawk li taw każ ta' din l-aħbar ħlief xi ftit li jiġu minnu, xi ftit ħbieb tiegħu—fosthom is-Sur Ġużè Bonello u xi membri tal-Każin tal-Banda ta' San Ġiljan.

Inċidentalment se ngħid li s-Sur G.J. Vella, flimkien ma' Fredu Nicholas, li fi xjuħitu reġa' rtira Malta mill-Eġittu u miet xi snin ilu, u Gużè Bonello, li għadni kif semmejt, kienu tlieta mill-aqwa kolonni Maltija tal-Kajr u jistħoqqilhom kull ġieh u tifħir.

Imma aħna f'Malta għandna l-għada ħażina li dawk il-Maltin li jsiefru minn hawn, donna ninsewhom u ma nirrealizzawx x'ġid kbir ikunu għamlu għal isem Malta fost il-barranin.

U jien minħabba din il-għada ħażina, li nixtieq tassew li tinqata', iddeċidejt li nissokta nikteb u nħabrek biex ngħid kulma naf fuq dawn il-patrijotti.

U kif irnexxieli nikteb il-bijografija ta' Icilio Calleja, Joseph

Georges Pisani, Alexander Grech, Fernand Gregh, Louis Gregh, Joseph Edward Doublet, John Giordmaine, u oħrajn, il-lum se nkellimkom fuq il-bravu George J. Vella.

Il-karriera, bħala emigrant, tal-ħabib tagħna Vella tista' tiġi maqsuma fi ftit versi. Wasal fil-Kajr ta' l-Eġittu fl-1909 u b'xi tbatija sab post ta' skrivan miż-żgħar ma' l-*Anglo-American Nile Tourist Co.*, u baqa' magħhom sa l-1946, meta ħalla l-Eġittu biex jerġa' lura f'art twelidu. Bħala professjoni kien kontabbli u kellu l-grad ta' F.A.I.A.

Daħal bħala skrivan żgħir, kif għidna, u ħareġ bl-unuri kollha bħala "Manager" mibki minn kulħadd għax George kien ċajtier, qalbu tajba, iħobb igħin il-proxxmu u, fuq kollox, patrijott, u mogħni bl-imħabba tiegħu għal Malta, l-Ilsien tagħna u l-Maltin bħalu.

Imma jekk il-karriera tiegħu għal ħobżna ta' kuljum kienet għal 37 sena sħaħ rutina waħda, iddur dejjem fuq l-istess fus, imma tipperfezzjona ruħha dejjem, ma nistgħux ngħidu l-istess għall-ħajja soċjali tiegħu.

Vella kif rifes fil-Kajr mill-ewwel induna li l-Kolonja Maltija kienet tinsab soċjalment wisq lura mill-oħrajn u ħass li fost dawk il-ħafna kolonji ta' l-Eġittu, aħna konna mifrudin forsi wkoll minħabba l-kobor ta' dik il-metropoli.

Toqgħod tiġri wara kull Malti u tfiehmu li s-saħħa tan-nazzjonijiet tinsab fil-għaqda u l-komunitajiet f'pajjiż kosmopolita mhumiex ħlief nazzjonijiet żgħar miġburin taħt il-mant ta' nazzjon kbir, ma kienx possibbli u għalhekk ħasibha biex joħroġ ġurnal bil-Malti: "L-Istandard tal-Maltin", li deher l-ewwel darba fl-1 ta' Awissu, 1909 u baqa' jidher għal tliet snin sa l-1912. Imbagħad kellu jieqaf. Imma fl-1919 reġa' deher b'saħħa aqwa u dam jidher sa' l-1924 meta kellu jieqaf minħabba nuqqas ta' finanzjar.

Imma sadattant il-propaganda għall-għaqda fost il-Maltin bdiet taħdem ġmielha għax fl-1910 saret għall-ewwel darba l-Kommemorazzjoni tal-Festa Nazzjonali tagħna fis-Sala *Magriplis* u fl-1911 it-*Trio Pericle Cirigottis*.

Ġużi Bonello u George J. Vella waqqfu Filodrammatika Maltija taħt l-isem ta' "Mannarino".

F'dan l-istess żmien reġgħet ħadet il-ħajja "Ix-Xirka għall-Għajnuna ta' Xulxin" (12 ta' Frar, 1910) li kienet twaqqfet bosta snin qabel, imma mietet għal kollox fl-1882 meta l-Ingliżi ibbumbardjaw Lixandra u l-Maltin kellhom iħallu l-Eġittu għal xi żmien.

Ta' din ix-Xirka benemerita seħibna George kien kemm-il darba President u sakemm miet baqa' President Onorarju u Ko-fundatur. F'għeluq il-ħamsa u għoxrin sena mit-twaqqif tax-Xirka Maltija tal-Beneficenza tal-Kajr, jiġifieri fid-9 ta' Frar 1935, fil-"*Bulletin tal-Guides u Scouts Maltin*" Nru. 32, dehru dettalji kollha meħtieġa għal tagħrif xieraq ta' din il-kommemorazzjoni li għaliha saru festi kbar.

U meta għalqet 35 sena ħajja, deher programm souvenir li tassew

ta' min igħożżu għax juri kemm tassew kienu jħobbu lil Malta l-Maltin Eġizzjani u kemm ħadmu għall-isem tajjeb u għażiż tagħha.

Imma dan il-patrijott donnu ma kellux kwiet f'ġismu u fl-1921 waqqaf il-Għaqda tal-*Boy Scouts* Maltin.

George sadattant ma nfatamx għal kollox minn Malta u kultant kien jibgħat xi kitba minn tiegħu biex tidher f'xi ġurnal ta' Malta, l-aktar biex ifaħħar il-ħidma tal-Maltin sħabu tal-Kajr u wieħed minn dawn l-artikoli ta' min isemmi huwa dak li fl-20 ta' Jannar, 1912, deher fil-"Malta Tagħna" fejn kiteb il-bijografija tal-kompjażan tagħna Antonio Aquilina Bey li għolla ħafna isem Malta bil-pożizzjoni soċjali tassew għolja li kien kiseb fil-Kajr.

George Vella, wara li ħadem biex twaqqfet il-Benefiċenza, Filodrammatika, Scouts u bdiet tiġi ikkommemorata l-Festa Nazzjonali, ħass li għandha ssir xi ħaġa biex jingħaqdu l-Maltin kollha ta' l-Eġittu u hawn bdiet taħdem is-solita għira, u beda l-antagoniżmu u Vella kellu jsofri ħafna insulti ta' Dittatur, Dimekkjan u Rivoluzzjonarju.

Imma Vella minn dan kollu ma kien xejn. Kien sempliċement patrijott u l-ħidma tiegħu fl-aħħar tat il-frott tagħha għax f'erbat ibliet ta' l-Eġittu twaqqfu dawk l-organizzazzjonijiet imsejħa "Kumitati tal-Komunità tal-Kajr, Lixandra, Port Said u Swejż". U wara żmien rappreżentanti minn kull belt kienu jiffurmaw il-Kumitat Ċentrali tal-Maltin ta' l-Eġittu.

Il-Kunsill tal-Kajr ħatar lis-Sur George J. Vella bħala Membru Onorarju ta' dan il-Kunsill.

Is-Sur George J. Vella waqqaf ukoll il-*Moviment tal-Girls Guides* u għal din il-ħidma Lord Baden Powell fl-1934 ippreżentalu l-midalja "Thanks Badge" għas-servizzi tiegħu lejn il-Moviment ta' li Scouts.

Ma rridx ninsa ngħid li fil-5 ta' Settembru, 1928, Kummissjoni ta' erbgħa minn nies ġiet mill-Kajr biex iżuru lill-Prim Ministru ta' Malta u fosthom kien hemm George Vella u Ġużi Bonello.

Milli jidher il-Prim Ministru ma kienx f'Malta u għalhekk laqagħhom il-Prof. Augustus Bartolo li kien Aġent Prim Ministru.

Fil-1937, ix-Xirka Maltija tal-"Mutuo Soccorso" li tagħha kien President George Vella u r-ruħ tagħha wkoll, kienet fl-aqwa tagħha: Bulletin li jagħti l-aħbarijiet kollha bid-dettalji ta' kulma kienet qed tagħmel il-Kolonja Maltija tal-Kajr, kien joħroġ regolari.

Il-ballijiet organizzati minn din ix-Xirka kienu frekwentati ħafna u s-soċji bdew joktru.

F'dan il-Bulletin bdiet issir propaganda kbira biex l-Ingliżi jiftħu skola għall-Maltin u bis-saħħa tal-kelma ta' l-Avukat Robert Borg u l-propaganda ta' seħibna George Vella fl-aħħarnett Lord Lloyd, li kien jissimpatizza ħafna magħna, qatgħalna xewqitna.

L-iskola nfetħet, bdiet tiġi frekwentata minn bosta Maltin li setgħu jitgħallmu tajjeb bl-Ingliż u dan sewa bosta għall-futur tagħhom għax qabel kienu jafu biss, barra minn b'ilsienhom, bit-Taljan u

bil-Franċiż u kienet ħaġa naturali li d-Ditti Taljani u Franċiżi mhux se jagħtu ċans lill-Maltin u jbarru lill-kompaeżani tagħhom.

George Vella kien jara mill-bogħod u l-ħidma tiegħu swiet mitqilha deheb.

Meta fil-bidu ta' l-1946 telaq mix-xogħol u rtira, Malta ġie joqgħod f'San Ġiljan. Is-subborg għoġbu u sar midħla tal-Banda u daħal soċju regolari f'Marzu ta' l-1952 u fi Frar tas-sena 1953 tellgħuh Membru tal-Kumitat.

Avolja issa kellu qrib is-70, l-enerġija tiegħu kienet għadha ħajja u ried kieku jagħmel xi ftit tal-ġid lill-Banda. Għalhekk qatagħha li mingħajr ma jtaqqal il-finanzi tal-Każin jiġbor flus biżżejjed biex jagħti lill-Bandisti uniformi ġdida. Kien hemm bosta li għamluha minn buthom u dan għen ħafna biex il-proġett isir malajr.

Il-Membri tal-Kumitat u l-Bandisti kienu jħobbuh ħafna u ħatruh bħala rappreżentant tagħhom fil-*Bands Association*. Kien ukoll jagħmel sehem mis-*Civic Committee* ta' San Ġiljan. Ried kieku jiftaħ Librerija għall-Membri, imma dan il-proġett, kif ukoll xi oħrajn, ma rnexxewx.

George Vella għal bosta raġunijiet kellu jitlaq minn San Ġiljan. Mindu telaq qalbu donnha kienet tnikktet. Is-snin ukoll bdew juru fih u kif għidnielkom fil-bidu, miet fl-4 ta' Lulju, 1962.

Kien twieled il-Birgu fil-11 ta' Novembru, 1884.